SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:545

av Sten Bergheden (M)

Konsekvensanalys av bankers hantering av internationella företagsbetalningar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra, eller låta genomföra, en konsekvensanalys av hur penningtvättsregelverket och bankernas tillämpning av detta påverkar svenska företags möjligheter att ta emot betalningar från utlandet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Svenska företag som bedriver internationell handel kan hamna i en situation där de, trots att de kan styrka en affär med omfattande dokumentation, nekas möjligheten att ta emot betalning från en utländsk kund via svenska banker.

Detta väcker frågor om hur penningtvättslagstiftningen och andra regelverk tillämpas i praktiken samt om huruvida bankernas riskbedömningar i vissa fall får oproportionerliga konsekvenser för laglydiga företag.

Ett konkret exempel är ett svenskt företag som har genomfört en omfattande leverans av varor till en kund i Asien. Företaget kan uppvisa fakturor, tullhandlingar, dokumentation som styrker importen i mottagarlandet samt fotografier från såväl tillverkningen som när varorna står på plats hos kund. Kunden är beredd att betala för leveransen, men svenska banker har ändå avböjt att förmedla eller ta emot betalningen. Som motivering har hänvisningar gjorts till regler om penningtvätt och andra bankrelaterade regelverk, utan att företaget har fått en tillräckligt tydlig förklaring till vad som konkret hindrar transaktionen, således kan företaget då ej heller bemöta eller försöka reda ut ev. problematik.

Exemplet illustrerar ett problem som förtjänar en bredare granskning: Vilka konsekvenser får bankernas tillämpning av regelverket för svenska företag som bedriver legitim internationell handel och kan uppvisa dokumentation som styrker affärernas verkliga innehåll?

Behov av en konsekvensanalys.

Det finns ett legitimt och viktigt samhällsintresse av att förhindra penningtvätt, finansiering av terrorism och annan ekonomisk brottslighet. Samtidigt behöver regelverkets praktiska konsekvenser för näringslivet vara proportionerliga och möjliga att följa upp.

Om banker av rädsla för regulatoriska sanktioner, rättsliga följder eller andra risker väljer att avstå från internationella transaktioner utan en tydlig och individuellt motiverad bedömning, kan följderna bli betydande för företag som inte har begått något fel.

Sådana situationer kan leda till försenade eller uteblivna kundbetalningar, försämrad likviditet, ökade administrativa kostnader, avtalsrättsliga problem och minskad konkurrenskraft för svenska företag på den internationella marknaden.

Det kan även påverka Sveriges exportmöjligheter och förtroendet för svenska banker som samarbetspartner i internationella affärer.

Det finns därför skäl att undersöka om dagens tillämpning av regelverket skapar oavsiktliga hinder för seriös näringsverksamhet och om balansen mellan kontrollkrav, bankernas ansvar och företagens rättssäkerhet är ändamålsenlig.

Analysen bör särskilt belysa följande:

1. Omfattningen av problemet: Hur ofta svenska företag nekas att ta emot internationella betalningar, får affärer fördröjda eller tvingas att söka alternativa betalningslösningar, och vilka branscher och marknader som berörs.
2. Bankernas riskbedömningar: Hur banker väger kundkännedom, dokumentation och den enskilda affärens omständigheter mot generella riskbedömningar av länder, branscher, kunder och transaktionstyper.
3. Proportionalitet och rättssäkerhet: Om det finns tillräckliga möjligheter för företag att få begriplig information om varför en betalning nekas, i den utsträckning lagstiftningen medger det, samt att få beslut omprövade.
4. Ekonomiska konsekvenser: Vilka effekter nekade eller fördröjda betalningar får för företagens likviditet, sysselsättning, export, investeringar och konkurrenskraft.
5. Möjliga förbättringar: Om vägledning, tydligare rutiner, bättre dialog, mer transparens mellan banker och företag eller andra åtgärder kan minska risken för att legitima affärer stoppas utan att skyddet mot penningtvätt och annan ekonomisk brottslighet försvagas.

Syftet är inte att försvaga arbetet mot penningtvätt eller att begränsa bankernas skyldigheter enligt lag. Syftet är att säkerställa att regelverket fungerar effektivt och proportionerligt, samtidigt som svenska företag ges rimliga förutsättningar att bedriva laglig internationell handel.

Ett regelverk måste inte bara vara effektivt i sin kontrollfunktion. Dess tillämpning bör också kunna granskas utifrån de konsekvenser det får för företag, arbetstillfällen, exportintäkter och Sveriges internationella konkurrenskraft.

Sten Bergheden (M)